

Opinnäytetyö (AMK)
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja
2015

Virtanen Liisa & Öhman Johanna

TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN TEIJUN- TUVALLA

– asukasesite Teijuntuvan asukkaille ja omaisille

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Hoitotyön koulutusohjelma | Sairaanhoitaja

2015 | Sivumäärä 25+2

Ohjaaja: Nylund Arja

Virtanen Liisa & Öhman Johanna

TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN TEIJUNTUVALLA -asukasesite Teijuntuvan asukkaille ja omaisille

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia esite asukkaalle ja omaiselle Teijuntuvasta, joka on Liedon kunnan tehostetun palveluasumisen yksikkö. Tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu ikääntyneille, yli 65-vuotiaille asiakkaille, jotka eivät pärjää enää kotona omaisen ja/tai ammattilaistenkaan avun turvin. Palveluasumisen yksiköt, arkikielellä ryhmäkodit, tukevat asiakkaan omatoimisuutta asiakaslähtöisesti ja yksilöllisyyttä kunnioittaen.

Esite laadittiin yhteistyössä Teijuntuvan ryhmäkodin sairaanhoitajan kanssa. Teijuntuvan ryhmäkodilla oli käytössä jo aiemmin tehty esite, jota hyödynnettiin uutta esitettä tehtäessä. Esitteen tuli olla helppolukuinen, koska kohderyhmänä ovat iäkkäät ihmiset. Opiskelijat tuottivat esitteen paperille painettuna ja myös digitaalisesti, koska Teijuntupa vastaa sen päivityksestä tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön teoriaosassa hyödynnettiin tietoa, jossa selvennetään käsityksiä iäkkäistä ihmisistä, tehostetusta palveluasumisesta, kodinomaisuudesta sekä palvelutaloasukkaiden asumiskokemuksista, joka myös tarkastelee ikääntyneiden kokemuksia ja käsityksiä kodinomaisuudesta. Toiminnallisessa opinnäytetyössä teoria antaa perustellun pohjan tuotokselle.

Valmis esite on A4- kokoinen ja isolla kirjasinkoolla 10- sivuinen. Tämän kokoisena huomioitiin ikäihmiset kohderyhmänä. Esitteen voi tulostaa myös pienempänä vihkotulosteena. Esitteessä kerrotaan ryhmäkoti Teijuntuvasta ja se on pyritty tekemään selkeäksi, kohderyhmälle sopivaksi. Esitteessä olevien valokuvien tarkoituksena on auttaa palvelutaloon muuttavaa ikäihmistä ja hänen omaistaan havainnollistamaan tulevaa asuinympäristöä.

ASIASANAT:

Asukasesite, ikäihmisen palveluasuminen

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme | Nurse

2015 | Total number of pages 25+2

Instructor: Nylund Arja

Virtanen Liisa & Öhman Johanna

INTENSIVE SERVICE HOUSING IN TEIJUNTUPA

-information to residents and their relatives

The aim of this thesis was to create a leaflet for residents and their relatives. Teijuntupa, which is a municipality of Lieto intensified service housing unit. Use of service is intended for the elderly, over 65 years of age for residents, who can't get along home with relatives and/or professional helper. Service housing units, colloquially group homes, support client independent initiative in customer oriented approach and individuality with respect.

Leaflet made in co-operation with nurse who working in Teijuntupa. Teijuntupa have in use before done leaflet which exploit making new leaflet. Leaflet should be easy to read because there is old peoples at the focus group. Students make leaflet in emblazoned for paper and for digital too, because Teijuntupa will make sure it's update in future.

Making thesis theory part exploited information of set out views of old peoples, service housing, making environment feel like home. In functional thesis theory gives justifiable layout for yield.

Ready leaflet is A4-sized and with big font 10-side. This sized leaflet is best for that old peoples` focus group. You can print the leaflet for small notebook-sized. Leaflet tell about group home Teijuntupa and it had tried to make easy to read and fit for focus group. There are photos on the leaflet and those should help old peoples and their relatives to demonstrate new living environment.

KEYWORDS:

Service user leaflet, service housing for old people

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	6
3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
4 IKÄIHMISEN ASUMINEN TEHOSTETUSSA PALVELUYKSIKÖSSÄ	8
4.1 Ikääntyneen määritelmä	8
4.2 Tehostettu palveluasuminen	9
4.3 Koti palvelutalossa	10
4.4 Tutkimuksia ikäihmisen kokemuksista palvelutalossa	11
4.5 Teijuntupa	14
5 ASUKASESITE KIRJALLISENA OHJAUSMATERIAALINA	15
6 ASUKASESITTEEN LAATIMINEN TEIJUNTUPAAN	18
7 POHDINTA	22
LÄHTEET	24

LIITTEET

Liite 1. Tutkimustaulukko ikääntyneiden elämästä palveluasumisessa
Liite 2. Teijuntuvan asukasesite

KUVAT

Kuva 1. Teijuntuvan pääsisäänkäynti
Kuva 2. Oma huone
Kuva 3. Yhteinen oleskelutila
Kuva 4. Takapihan sisäänkäynti

1 JOHDANTO

Suomi ikääntyy lähivuosina ennätysvauhtia. Väestön vanheneminen ja sen aiheuttamat yhteiskunnalliset muutokset vaikuttavat sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeeseen, kysyntään ja kustannuksiin. Ikäihmisten määrän lisääntyessä on tehostettava ja lisättävä toimia, joilla edistetään väestön hyvinvointia ja terveyttä. (Ikäihmisten palvelujen laatusuositus 2008, 13.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä asukasesite tehostetun palveluasumisen yksikköön Teijuntuvalle. Teijuntupa sijaitsee Liedon kunnassa, ja on Liedon kunnan ylläpitämä tehostettu palveluyksikkö vanhuksille.

Tarkoituksenamme on päivittää olemassa oleva esite ajan tasalle tämänhetkistä tilannetta vastaavaksi. Erityisesti haluamme esitteen palvelevan niitä, jotka muuttavat asumaan Teijuntuvalle. Esitteen myötä toivomme heidän saavan kattavan tiedon palveluyksiköstä ja vastauksen esitteestä heitä askarruttaviin kysymyksiin uutta asuinpaikkaa ja hoitoa koskien. Esitteen avulla palveluasumista tarvitsevat tutustuvat asumispaikkaansa. Opinnäytetyömme tavoite on kehittää esitettä, joka pohjautuu tiedon antamiseen palveluja tarvitseville ikääntyneille sekä heidän omaisilleen, ja toimia henkilökunnan apuvälineenä työssä tarvittavassa tiedonvälityksessä. Teijuntuvalle asukkaaksi tuleville ja siellä jo asuville suunnatussa esitteessä tullaan kertomaan Teijuntuvalta saatavista peruspalveluista ja asumisesta yhteystietoineen. Esite tulee Teijuntuvan käyttöön.

2 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö on ammattikorkeakoulun vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä ammatillisessa kentässä. Alasta riippuen se voi olla esimerkiksi ammatilliseen käytäntöön suunnattu ohjeistus, ohje tai opastus, kuten turvallisuusohjeistus, ympäristöohjelma tai perehdyttämisopas. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla myös koulusalasta riippuen jonkin tapahtuman toteuttaminen kuten konferenssin, messuosaston, kansainvälisen kokouksen näyttely tai järjestäminen. Toteutustapana kohderyhmän mukaan voi olla vihko, kansio, kirja, opas, portfolio, kotisivut, cd-rom tai järjestetty näyttely tai tapahtuma johonkin tilaan. Tärkeää on, että ammattikorkeakoulun toiminnallisessa opinnäytetyössä käytännön toteutus ja sen raportointi yhdistyvät tutkimusviestinnän keinoin. Aina ei voi kokonaan unohtaa selvityksen tekemistä toiminnallisissa opinnäytetyöissä (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9).

Toiminnallisessa opinnäytetyössä toiminnan ja kehittämisen eri vaiheet kohti tuotosta perustuvat yhteistyöhön ja vuoropuheluun toimijoiden kesken (Salonen 2013, 6). Toimeksiantaja työssämme oli Liedon kunnan ylläpitämä tehostetun palveluasumisyksikkö Teijuntupa ja vastuuhenkilönä toimi vastaava sairaanhoitaja, jonka kanssa opinnäytetyö toteutettiin tiiviissä yhteistyössä. Opinnäytetyön tuotoksena laadittiin asukasesite.

Lisäksi toiminnallisessa opinnäytetyössä korostuu projektimaisuus (Karlsson & Marttala 2002, 14). Projektimaisuus tarkoittaa sitä, että projekti on kertaluonteinen eli sillä on yksi erityinen ja hallitseva tarkoitus sekä selkeä alku ja loppu. Opinnäytetyöprosessi alkoi tammikuussa 2015 raporti valmistuu joulukuussa 2015 ja se julkaistaan verkkokirjasto Theseuksessa. Tuotos ja sen jatkokehittäminen jäävät toimeksiantajalle.

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia asukasesite tehostetun palveluasumisen yksikköön Teijuntuvalle. Esitteen tavoitteena on antaa tietoa kodinomaisesta ja turvallisesta asumisesta Teijuntuvalla. Tavoitteena oli tuottaa selkeä ja käyttökelpoinen Teijuntuvasta kertova esite, jonka sisältämää tietoa olisi helppo päivittää tarvittaessa. Esitteen oli tarkoitus olla ulkonäöltään kiinnostava ja tavoitteenamme oli saada esitteestä mahdollisimman helppolukuisen ja ymmärrettävän.

Esitteen kohderyhmä on Teijuntuvalla muuttavat asukkaat sekä heidän omaisensa. Tuotos on työelämälähtöinen ja sille on tarve neuvonnan ja ohjauksen välineenä erityisesti ikääntyville, mutta myös heidän omaisilleen sekä palvelutalon henkilökunnalle.

Tavoitteenamme oli myös syventää omaa tietämystämme ikääntyneistä ja heidän tarpeistaan. Pyrimme kehittämään tiedonhakutaitojamme, koska ne ovat tärkeä osa tulevaa työtämme sairaanhoitajina. Tavoitteenamme oli vastata mahdollisimman hyvin Teijuntuvan näkemyksiin asukasesitteestä ja sen merkityksestä asukkaaksi tulevien ja siellä asuvien tiedontarpeisiin.

Esite on tarkoitus antaa Teijuntuvan uudelle asukkaalle ja hänen omaiselleen muuttotilanteessa. Esitteen tavoitteen kannalta olisi hyvä ajatus antaa esite Teijuntuvalla muuttavalle ja hänen omaiselleen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, esimerkiksi asumispäätöksen tultua tietoon. Tällöin tiedon voisi sisäistää varhaisessa vaiheessa, ja kotiutuminen asukkaalle sujuisi mahdollisesti selkeämmin ja helpommin. Teijuntuvalla on esitteen käytön suhteen vapaus päättää milloin antaa esitteen asukkaalle ja omaiselle, sekä miten haluaa hyödyntää esitettä ohjauksessa.

4 IKÄIHMISEN ASUMINEN TEHOSTETUSSA PALVELUYKSIKÖSSÄ

4.1 Ikääntyneen määritelmä

Ikääntyneeksi luokitellaan Suomessa tilastollisesti 65 vuotta täyttäneet henkilöt. Yleinen eläkeikä alkaa 65 vuotiaana, joten luokittelu perustuu tähän. Ei ole vanhuuden määritelmää siitä, milloin vanhuus alkaa, koska tilastollinen ei ole ainoa tulkintatapa ikääntymiskäsityksestä. Ikääntymiskäsitys määrittää, että vanhuus alkaa vasta 75 vuoden iässä toimintakykyyn perustuvaksi. Määrittely riippuu myös siitä, millaisia toimintakyvyn mahdollisuuksia nähdään vaikuttamisessa ja mitä ulottuvuuksia tarkastellaan iässä. Ikäryhmien iäkkäämpi osuus kasvaa ja ikärakenne muuttuu väestössä. Palveluiden käyttöön ja tarpeeseen ikääntyminen tuo useasti muutoksia. Muutokset johtuvat pääasiallisesti toimintakykyrajoitteiden kehittymisestä, joita ikä tuo mukanaan. Silloin, kun iäkkäiden lukumäärä kasvaa sekä rajoitteet toimintakykyyn kasvavat, se johtaa pohtimaan kehittämistarpeita ja palveluiden riittävyttä. Useimmilla ihmisillä on 85 ikävuoden jälkeen vaikutuksia aistitoiminnoissa ja liikkumisessa. Laitoshoidon tarve kasvaa huomattavasti yli 85 vuotiailla vanhuksilla. Muutokset ikääntymisessä tulevat merkitykselliseksi silloin, kun ne vaarantavat ihmisen selviytymisen eivätkä ole kompensoitavissa ympäristötekijöiden, apuvälineiden tai lääkityksen avulla. Hoitojen ja palveluiden laatusuosituksen mukaan, ikääntyvien henkilöiden kuntouttava työote on hyvän hoidon perusta, joka tarkoittaa voimavarojen ylläpitämistä sekä tukemista yksilöllisesti. (Kehitysvamma-alan verkkopalvelu, 2014).

Ikääntymistä tarkastellaan normaalina elämänvaiheena, jossa jokainen yksilö käsittelee muutoksia, joita ikääntyminen tuo mukanaan omista edellytyksistä lähtien (Kehitysvamma-alan verkkopalvelu, 2014). Gerontologit eli vanhuuden tutkijat ovat esittäneet käsityksiä siitä, mitä vanhuuteen kuuluu. Eniten keskustelua herättänyt käsitys on vanhenemisen onnistuminen. Siihen mukaan kuuluu hyvä kognitiivinen ja fyysinen toimintakyky, sairauksien ja toiminnanvajauksien välttäminen sekä aktiivinen elämänote (Järvimäki & Nal 2005, 107).

Ikääntymistä tarkastellaan normaalina elämänvaiheena, jossa jokainen yksilö käsittelee muutoksia, joita ikääntyminen tuo mukanaan omista edellytyksistä lähtien (Kehitysvamma-alan verkkopalvelu, 2014).

4.2 Tehostettu palveluasuminen

Jokaisen kunnan on huolehdittava sosiaalihuoltolain (17.9.1982/710) mukaan sosiaalipalveluja mm. asumispalveluita. Suomen laissa asumispalvelut tarkoittavat palvelu- ja tukiasumisen järjestämistä. Henkilöt, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisen tai asunnon järjestämisessä saavat kyseistä palvelua (Andersson 2007, 9). Erityisesti palvelujen tarvetta lisäävät heikot fyysiset toimintakyvyt, etenevät muistisairaudet, puutteelliset lähipalvelut, asuin- ja lähiympäristön esteellisyys, yksin asuminen sekä sosiaalisten verkostojen puute (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, 29).

Palveluasumisen virallista määritelmää ei kuitenkaan ole. Palveluasumisella tarkoitetaan palvelutaloa tai ryhmäkotia, jossa asukkaalla on oma asunto. Palveluasuminen jaetaan kahteen eri asumismuotoon, tavalliseen palveluasumiseen ja tehostettuun palveluasumiseen (Andersson 2007, 9). Näiden tavoitteena on, että jokaisella asukkaalla on oma huone sekä siihen liittyvä hygieniatila. Palveluyksiköiden toiminnan tärkeä osa on turvallisuuden edistäminen (Isaksson & Varin-Kuikka 2015, 18).

Tehostettu palveluasuminen tarkoittaa ikääntyneiden ympärivuorokautista asumispalvelua (Väyrynen & Kuronen 2013, 14). Henkilökuntaa on paikalla ympäri vuorokauden. Toimintatavat ikäihmisen palveluasumisessa pitää olla itsenäisyyttä ja itsemääräämisoikeutta arvostavia (Andersson 2007, 9). Joskus jopa päivittäin vaihtelee ikäihmisen psyykinen toimintakyky, jolloin on suuri merkitys hoitajien vuorovaikutuksella ja käyttäytymisellä palvelukodin ilmapiirissä (Isaksson & Varin-Kuikka 2015, 18).

Huomiota kiinnitetään palveluasumisessa erityisesti turvapalveluiden saatavuuteen, apuvälineisiin ja liikkumisen esteettömyyteen. Erilaiset tilat ovat asukkaiden yhteisessä käytössä (Isaksson & Varin-Kuikka 2015, 14).

Ikääntyneiden tavallisen palveluasumisen asiakkaita oli 5 764 vuoden 2013 lopussa, mikä oli 7,0 prosenttia vähemmän, kuin edellisenä vuonna. Tehostetussa palveluasumisessa eli ympärivuorokautisessa asumismuodossa asiakkaita oli 34 800, jolloin asiakasmäärä nousi 7,9 prosenttia. Palvelutuotannon yksikössä asui noin puolet (51 %) tehostetun palveluasumisen asiakkaita. Tehostetun palveluasumisen ja vanhainkotien asukkaiden keski-ikä oli 83,5 vuotta ja hoidon tarpeen keskimääräinen arvo 4,6. Yhteensä tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa hoidettiin 78 905 eri asiakasta vuoden 2013 aikana. Sosiaalihuollossa ympärivuorokautisessa hoidossa, vanhainkotien tai tehostetun palveluasumisen asiakkaana oli 8,7 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä (Väyrynen & Kuronen 2013, 6).

4.3 Koti palvelutalossa

lääkäiden ihmisten pitkäaikaisessa hoidossa jokaisena päivänä tulevat esille tehostetussa palveluasumisessa iäkkäiden eettiset ongelmat. Läheisten ja hoitohenkilökunnan on tulkittava mikä on parasta hänelle, silloin kun iäkäs on kykenemättömän ilmaisemaan omia mielipiteitään. Läheiset tarkastelevat ikäihmisen elämää pitkältä aikaväliltä. Lyhyemmältä aikaväliltä elämää tarkastelee hoitohenkilökunta (Isaksson & Varin-Kuikka 2015, 14).

Omasta kodista siirtyminen sekä asuminen palveluyksikössä on ikäihmiselle suuri muutos, jonka vuoksi siirtymävaiheeseen ja palveluyksikössä asumiseen on kiinnitettävä huomiota. On tärkeää, että asumispalveluyksikössä asukkaiden elämässä on läheisiä ihmisiä mukana, jotka voivat auttaa etujen ajamisessa ja auttaa saamaan heidän äänensä kuuluviin (Lamminpää & Vainiomäki 2013, 5). Palveluyksikössä suunnitellaan palvelut asukkaalle ja hänen läheistensä kanssa yhdessä. Hoitajien tehtävä ikäihmisen hoidossa on oleellinen, kuten lääketieteelliset ja hoitotyöhön liittyvien tosiasioiden esille tuominen (Isaksson & Varin-Kuikka 2015, 14).

Tehostetussa palveluasumisessa tulee ottaa myös huomioon ikäihmisen arvot, elämäntavat ja tottumukset, silloin kun ikäihminen ei pysty enää ilmaisemaan

omaa tahtoaan. Tulee huomioida mahdollisimman tarkasti hänen eletty elämänsä. Sairaanhoidajan täytyy suhteuttaa ikäihmisen pitkä historia pitkäaikaishoitopaikassa. Turvaamisen keinona on ikäihmisen oma tahto, kuten esimerkiksi hoitotestamentti, jossa asukas ilmaisee tahtonsa omasta hoidostaan, silloin, kun hän ei kykene huolehtimaan itse itsestään. (Isaksson & Varin-Kuikka 2015, 14). Ikäihmisten palvelujen laatusuosituksessa korostetaan hyvinvoinnin tärkeyttä järjestelemällä kodinomaisessa ympäristössä virikkeellistä toimintaa asukkaille (Lamminpää & Vainiomäki 2013, 5).

Rikas arki muodostuu asumispalveluyksikössä, siitä että asukkaat kokevat asumisensa ja elämänsä mielekkääksi. Ikäihmisten toiveet ja tarpeet vastaavat kotona asuvien tarpeita. Tämä vaikuttaa siihen, miten pyritään arkea rakentamaan palveluyksikössä. Palveluyksikössä on mukavaa viettää aikaa ja se tuntuu kodilta. Pienistä arjen asioista syntyy onnellinen arki, joihin liittyy laajoja kokonaisuuksia, joita ammattilainen huomioi toiminnassaan. Hoitajan sekä asukkaan ymmärtäminen on tärkeää että esimerkiksi toimintatuokioihin on mahdollista osallistua, jos asukkaan toimintakyky sallii. Positiivisesti vaikuttaa sosiaalinen, psyykinen ja fyysinen toimintakyky ikäihmisen elämänlaatuun. Rikkaan arjen takaamisessa on kuntoutus erityisen tärkeää, koska toimintakyvyn heikkeneminen on yleistä. Kuntouttava työote on haasteellinen ja vaatii palveluyksikössä hoitajalta paljon tietoa ja taitoa sekä laajaa ymmärrystä asukkaan toimintakyvystä. Arjen rikkaus on eri tutkijoiden mukaan turvallisuutta, yhteisöllisyyttä, riittävää hoivaa ja huolenpitoa, mielekästä tekemistä sekä arjessa pärjäämistä. Rikastuttaminen on ennen kaikkea yksinäisyyden poistamista, jossa yhteinen tekeminen auttaa. Lamminpään & Vainiomäki (2013, 9).

4.4 Tutkimuksia ikäihmisen kokemuksista palvelutalossa

Ikäihmisten kokemuksia palvelutaloasumisesta on kuvattu joissakin tutkimuksissa ja opinnäytetöissä. (Liite 1.) Palvelutalossa asumisen lähtökohtana on kodinomaisuus, joka muodostuu ikäihmisen yksilöllisen elämän (kotona elämisen)

ja palvelukotielämän yhteen sovittamisesta (Aunola & Ojanen 1999). Tehostettuun palveluasumiseen paikkaa jonottavilla ikääntyneillä on todettu olevan pelkoja oman hyvinvoinnin kannalta tärkeän yksilöllisen merkityksellisen toiminnan jatkumisen suhteen (Karhinen 2009).

Kotoa palvelutaloon asumaan muutto on suuri elämänmuutos. Ihminen voi kokea tunteiden eri skaalat. Iäkkään minäkuva saattaa saada kolauksen elämänmuutoksessa. Onnistunut vanhuuteen sopeutuminen sisältää elämän jatkuvuuden elinympäristössä tapahtuvissa muutoksista huolimatta. (Kilpi 2010, 18.)

Ylä-Outinen (2012) on väitöskirjassaan selvittänyt ikäihmisen arkea. Asuessa ikäihmisellä turvallisuudentunne syntyy muiden ihmeisten läsnäololla. Myös ikääntynyt hyvinvoinnin näkökulmasta saattaa pärjätä kotona, jos kotiin on mahdollista saada riittävästi tukea ja on mahdollisuus nauttia kodin ympäristöstä ja tavata toisia ihmisiä. Useiden tutkimusten mukaan ikääntyneet tuntevat yksinäisyyttä. Palvelutalossa on muita ihmisiä paikalla, joten palvelutalossa asuvalle tulee mahdolliseksi kohdata ihmisiä useammin kuin kotona asuttaessa. Yhdessä asuminen saman katon alla yhteisöllisessä palvelutalossa ei välttämättä sulje pois yksinäisyydentunnetta. Myös ikääntyneelle totuttu elämäntavan jatkuvuus palveluasumisessa on mahdollista silloin, kun on itse päättänyt muutosta ja on riittävän hyväkuntoinen osallistumaan yhteiseen toimintaan. Todettu lievä muistihäiriö ei estä palveluasumiseen kotiutumista, mutta liian myöhään tehty ”pakkomuutto” saa aikaan vierauden tunnetta. Aiemmin muodostettujen sosiaalisten suhteiden ylläpito edistää hyvinvointia, käytännössä kaikki eivät kuitenkaan kykene pitämään yhteyttä ystäviinsä palvelutalossa. Palveluasumiseen muutto voi myös tuntua lopulliselta elämän suhteen. (Ylä-Outinen 2012, 125.)

Karhinen (2009) on tutkinut Pro gradussaan tehostettuun palveluasumiseen jonottavien yli 65-vuotiaiden ihmisten käsityksiä heille itselle merkityksellisestä toiminnasta ja odotuksia siinä tapahtuvista muutoksista palvelutaloon muutettaessa. Tutkimuksessa ilmeni yksilön pystyvyyteen tehdä itselle merkittäviä arkisia asioita liittyvän positiivisen kokemuksen tärkeys. Myös sosiaalisessa toiminnassa tärkeäksi asiaksi ilmeni, että se on itse päätettyä ja omalle itselle merkitykselli-

sessä sosiaalisessa tilanteessa tapahtuvaa. Tämä osoittaa sen, että ikääntyneelle on tärkeää omaehtoinen toiminta. Palvelutaloon muuton ajateltiin tuovan muutoksia moneen itselle tärkeään toimintaan. Tutkimuksessa muutokset nähtiin mahdollisuuksina tai pelkoina ja uhkina oman toiminnallisen identiteetin jatkumiselle. Uuden ympäristön turvallisuus koettiin mahdollisuutena, ja itsemääräämisoikeus tärkeänä kotiutumista ajatellen. (Karhinen 2009, 2.) Ikääntyneen toimijuus on uhattuna, jos ei ole tunnetta että itse voi valita miksi, koska ja miten tekee asiat. Turvallisuuden tunnetta lisää tietoisuus tulevasta. Mahdollisuus valmistautua ja osallistua tulevaan auttaa uuden asian ja muutoksen prosessoinnissa.

Ihmisen muuttaessa uuteen ympäristöön hänessä käynnistyy prosessi joka pyrkii helpottamaan selviytymisessä ja sopeutumisessa, jossa merkityksien kokemisesta koostuva elämän mielekkyys joutuu haasteen eteen. Toiminnan ja ympäristön vastatessa ikääntyneen odotuksia ja toiveita on sopeutuminen muutokseen helpompaa kuin tilanteessa, jossa toiminta ja ympäristö ei kohtaa odotuksia. (Karhinen 2009, 6- 8.)

Klemola (2006) kertoo Pro gradussaan ikääntyneiden kokeneen muuton palveluasumiseen äkillisenä, vaikka jo pidemmän aikaa ehkä olivat aavistaneet siirtymisen palveluasumiseen tulevan. Siirtymävaiheeseen sisältyi ennakoiva vaihe, siirtymävaiheen alkaminen, odotusvaihe, siirtyminen hoitokotiin ja siirtymävaiheen päättyminen.

Onnistunutta siirtymävaiheen kokemista heikensi ikääntyneen ulkopuolinen rooli omien asioiden päätöksissä, päätöksen tekoon liittyvä tiedon vajuus sekä henkisen tuen puute. Toiset ikääntyneet halusivat siirtyä palveluasumiseen, kun taas toisten siirtyminen tapahtui vastentahtoisemmin. Päätöksen teko-oikeuden koettiin heikentyneen muutossa palveluasumiseen. Aukkaat eivät kritisoineet sitä että olivat joutuneet luopumaan päätöksen teko-oikeudestaan, vaan tyytyivät tilanteeseen. Tutkimuksen perusteella suurin osa ikääntyneistä toivoi saavansa päättää omista asioistaan. Optimaalisen elämän toivottiin jatkuvan hoitokodissa siten että he saisivat jatkaa arjen toimintojaan ja jatkaa mahdollisia harrastuksiaan ja kodin ulkopuolisia toimintoja. (Klemola 2009, 98.) Annetun tiedon ja tuen tarve korostuu selkeästi muutossa palvelutaloon, siihen tulisikin kiinnittää erityistä

huomiota palvelutaloon muuton joka siirtymävaiheessa, jotta onnistunut siirtymävaiheen kokemus olisi mahdollinen.

4.5 Teijuntupa

Teijuntupa tarjoaa ympärivuorokautista tehostettua palveluasumista ikääntyneille, jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa. Teijuntuvassa on tällä hetkellä 13 asukaspaikkaa. Hoitajamäärä 1.5.2015 lähtien on 1 sairaanhoitaja ja 10.5 lähihoitajaa. Tämä henkilökuntamäärä hoitaa myös kotihoidon tukiasuntojen yhdeksän asukasta, siellä tehdään aamu ja iltavuoroa niin että vuorossa on aina 1 hoitaja. Sen lisäksi työpanoksesta menee myös Liedon kunnan ylläpitämään tehostetun palveluasumisen yksikköön Valmakotiin 0.5 hoitajan verran, Teijuntuvan hoitaja työskentelee siellä aina maanantai- keskiviikko aamuvuorossa. (Teijuntuvan vastaava sairaanhoitaja 2015.)

Asukkaat asuvat Teijuntuvassa vuokralla ja maksavat palveluistaan erillisen korvauksen. Asukkailla on mahdollisuus hakea Kelalta eläkkeensaajien hoitotukea ja asumistukea. Tehostettu palveluasuminen tarjoaa yksilöllistä, kokonaisvaltaista, itsenäistä suoriutumista tukevaa ja kuntouttavaa hoitoa, joka kattaa päivittäisen huolenpidon, hyvän sairaanhoidon, vaate- ja pyykkihuollon, siivouksen ja virkistystoiminnan. (Lieto 2015.)

5 ASUKASESITE KIRJALLISENA OHJAUSMATERIAALINA

Ohjaus voidaan käsittää tiedon antamisena, neuvontana, opetuksena, opastuksena tai informointina (Kääriäinen 2007, 27). Asukasesitettä voidaan siten tarkastella ohjauksen näkökulmasta tiedon antamisena tai informoimisena, jolloin tieto ja tiedonsaanti ovat olennainen osa omahoidon hallintaa. Hallinnan tunne ja itsemääräämisoikeus ovat tärkeitä tekijöitä ikäihmisen kotiutumisen palvelutaloon (Karhinen 2009, 2) ja asukasesitteen tarkoitus on tukea tässä prosessissa.

Kirjallisten ohjausmateriaalien käyttö on erityisen tarpeellista suullisen ohjauksen ja muistamisen tukena. Kirjallinen ohjausmateriaali voi olla lyhyt yhden sivun mittainen ohje, lehtinen tai useampisivuinen pieni kirjanen. Kirjallisen ohjeen avulla asiakkaalle voidaan välittää tietoa jo etukäteen. Kirjallisen ohjeen tulisi sisältää kullekin asiakkaalle sopivaa hänen tarpeidensa mukaista tietoa. Kirjallisen ohjeen sisällön ymmärrettävyyteen tulisi kiinnittää huomiota ja kieliasun tulisi olla sopiva. Kirjallinen ohjausmateriaali olisi tarjottava asiakkaalle sopivana ajankohtana sekä sopivassa paikassa. Asiakas voi käyttää hyvin ja oikein suunniteltua, tehokasta sekä asiakkaan oppimiskyvyn huomioivaa ohjetta itseopiskeluun (Kyngäs ym. 2007, 124–127).

Esitteellä tarkoitetaan lyhyttä kirjallista esitystä, jossa kerrotaan tiivistetysti tärkeimmät asiat. Tärkeää esitteessä on sen asia-aineksen selkeä esiintulo. Esitteen pitää myös kiinteästi liittyä toimintaan, jonka yhteydessä esitettä jaetaan (Ikävalko 1995, 206-209).

Esitteen on tärkeää puhutella asiakasta niin, että asiakas ymmärtää ohjeen olevan häntä varten. Sen tulee olla riittävän yksilöity ja hyvin otsikoitu niin, että sen tarjoama tieto avautuu heti sen lukijalle. Toimintaohjeet on hyvä perustella lyhyesti, jolloin ohjeen tärkeys korostuu ja ymmärrettävyys paranee. Perustelu antaa myös tietoa asiakkaalle, miksi näin tulee toimia. Asioiden esittämisessä tärkeysjärjestys voi olla potilasohjeessa hyväksi; tällöin myös asiakas, joka lukee vain ohjeen alun, saa tietoonsa tärkeimmät asiat. Tärkeiden asioiden esittäminen heti

voi myös herättää lukija mielenkiinnon niin, että hän lukee koko tekstin. Kuvat herättävät kiinnostuksen ja tekevät ohjeen lukemisesta helpompaa, sillä ne selkeyttävät tekstiä ja auttavat lukijaa ymmärtämään käsiteltävän asian. Kuvatekstissä on hyvä kertoa ohjailevasti sellaisia asioita, joita kuvasta ei selkene (Torkkola ym. 2002, 37–40).

Käytännön työssä tulee kuitenkin muistaa, että kirjoitettu materiaali on vain apuväline asiakkaan neuvonnassa ja ohjauksessa. Ohjauksen tulee aina perustua asiakaslähtöisyyteen ja vuorovaikutukseen, ja varsinkin ikäihmisen kohdalla nämä periaatteet korostuvat entisestään. Esimerkiksi pitkäaikaishoivan yksikköön muuttavan ikäihmisen ohjauksessa tulee huomioida hänen elämäntarjansansa sekä nykyinen toimintakykynsä ja avuntarpeensa. Oleellista on kuunnella ikäihmistä ja edetä ohjauksessa hänen ehdoillaan (Näslindh-Ylispangar 2012, 152-156).

Esitteen ulkoasun on oltava hyvä, jotta se houkuttelee lukemaan ja parantaa ymmärrettävyyttä. Esitteen ei pidä laittaa liian paljon kuvia ja tekstiä. Väljästi aseteltu opas on selkeä ja korostaa rauhallista ilmettä. Värillisen oppaan huomioarvo ja kiinnostavuus on korkeampi kuin mustavalkoisen. Värien käyttöä on kuitenkin tehtävä harkiten, koska useilla väreillä on tunneperäisiä vaikutuksia ja niihin reagoidaan eri tavoin. Tavoite on että esitteen laatu on ytimekäs ja tärkeät asiat saadaan hyvin esiin. Haasteellista on saada yksiin kansiin kaikki sellainen oleellinen tieto mikä kiinnostaa asukasta. Esitteen ymmärrettävyydellä on erityinen painoarvo, kohderyhmä on iäkkäät henkilöt (Kyngäs ym. 2006, 78).

Esitteen sisältämää tiedon määrää ei ole määritelty tarkasti vaan se täytyy miettiä tapauskohtaisesti. Asiakas tarvitsee tarvittavan tiedon päätöksiensä tueksi, mutta toisaalta liian yksityiskohtainen tieto voi turhauttaa asiakasta. Tällöin esitteen tekijän on mietittävä, mitä asiakas mahdollisesti jo itse tietää asiasta ja mitä hänelle täytyy erikseen sanoa. Tarvittavan tiedon määrää onkin vaikea etukäteen tietää – käytäntö näyttää, minkä verran kirjoitettua tekstiä on hyvä esitteeseen laittaa (Torkkola ym. 2002, 13- 14.)

Asukasesitteen laatimisessa voidaan soveltaa yleensä potilasohjeen laatimisesta annettuja ohjeita. Torkkolan ym.(2002, 34- 44.) mukaan potilasohjeen tekemiseen ei voida antaa selkää kaavaa, jonka mukaan se tulee toteuttaa vaan se on aina tekijänsä näköinen. Suuntaviivoja projektin kulkua helpottamaan voidaan kuitenkin antaa. Jos potilasohjeelle on olemassa valmis ohjepohja, on sitä hyvä käyttää oman työn suunnittelun lähtökohtana. Ensimmäinen seikka potilasohjeen laatimisessa on miettiä, kenelle ohje tullaan suuntaamaan ja mitkä ovat sekä asiakkaan että terveydenhuollon edustajan tarpeet. Ohjeen ulkoasua on myös mietittävä etukäteen; missä järjestyksessä asiat tuodaan esille, miten ne otsikoidaan ja millaisia kuvia sekä minkä tyylistä tekstiä ohjeessa tullaan käyttämään. Tärkeää on myös lopuksi mainita yhteystiedot, josta asiakas voi halutessaan saada lisätietoa (Torkkola ym. 2002, 34-44).

6 ASUKASESITTEEN LAATIMINEN TEIJUNTUPAAN

Opinnäytetyöprosessin alussa otimme yhteyttä Teijuntupaan, jolloin kysyimme mahdollista yhteistyötä opinnäytetyön parissa. Saimme sovittua tapaamisajan työelämän yhteistyökumppanin kanssa, Teijuntuvalle. Tavattuamme saimme tietoa ja esittelykierroksen Teijuntuvalla. Tarkoituksena oli lähteä työstämään Teijuntuvan asukasesite ajan tasalle, joten esitteen sisältämä keskeinen tieto aloitettiin päivittämään yhdessä Teijuntuvan hoitohenkilökunnan kanssa. Aiemman esitteen oli laatinut palvelutalon vastaava sairaanhoitaja joitakin vuosia sitten. Aikaisempi asukasesite ei vastannut täysin tiedoiltaan tämän hetkistä toimintaa, joten sen päivittäminen nähtiin tärkeänä.

Opinnäytetyön edetessä olimme aktiivisesti yhteydessä yhteistyökumppaniimme. Taustatietoja tarvitsimme Teijuntuvan toiminnasta, joita keräsimme henkilökunnalta. Kävimme myös valokuvaamassa Teijuntuvalla asukashuoneita ja käytimme kuvia hyödyksi esitteessämme. Etsimme tietoa ikääntyneille kohdistuvasta informaatiosta ja hyödynsimme sitä esitteen laatimisessa. Teoriatietoa etsimme ikääntyneisiin kohdistuneista tutkimuksista.

Esite Teijuntuvalle (Liite 1) toteutettiin kymmensivuiseksi, A4 kokoiseksi ja pohjaväriiltään valkoiseksi. Esite on helposti tulostettavissa, halutessaan esitteen voi tulostaa vihoksi koossa A5. Kuvia esitteessä on neljä, joista yksi on sisäänkäynnistä, yksi asukashuoneesta, yksi oleskelutilasta ja yksi takapihan sisäänkäynnistä. Esitteen fontit sekä fonttikoot vaihtelevat eli kansilehden otsikossa käytettiin kokona Centyry Gothic koossa 60, väliotsikoissa Centyry Gothic koossa 28, värinä tummanharmaa. Väliotsikot Centyry Gothic, koossa 24, värinä musta. Itse tekstissä fonttina Arial, koossa 16, tekstin väri musta ja yhteystiedoissa käytettiin fonttina Centyry Gothic, koossa 26 ja tekijänimessä käytettiin fonttina Arialia, koossa 12.

Kansilehden laitoimme pääotsikoksi Ryhmäkoti Teijuntupa, ja alaotsikoksi tietoa asukkaalle ja omaiselle. Otsikoiden alle tuli valokuva Teijuntuvan pääsisäänkäynnistä ulkopuolelta kuvattuna.

Kuva 1- Teijuntuvan pääsisäänkäynti. © Öhman Johanna

Esitteen ensimmäisellä sivulla esittelemme ryhmäkoti Teijuntuvan. Sivulle on liitetty kuva asukashuoneesta, kuvatekstinä oma huone.

Kuva 2. Oma huone. © Öhman Johanna

Esitteen toisella sivulla kerrotaan Teijuntuvan palveluista asukkaalle. Sivulle on liitetty kuva oleskelutilasta, kuvatekstinä yhteinen oleskelutila.

Kuva 3. Yhteinen oleskelutila. © Öhman Johanna

Muilla sivuilla kerrotaan henkilökunnasta, hoitoneuvottelusta sekä hoito- ja palvelusuunnitelmasta, joka tehdään henkilökunnan toimesta yhdessä asukkaan ja omaisen kanssa. Lisäksi esitteessä on tietoa sairaanhoidosta ja lääkehoidosta Teijuntuvalla. Tärkeinä asioina kerrotaan myös hygieniaan liittyvistä asioista, vaatehuollosta, ruokailusta, kampaajan ja jalkahoitajan palveluista sekä viriketoiminnasta. Asukkaan on tärkeää tietää myös raha-asioiden hoidosta ja etuuksien hakemisesta. Esitteen loppuun on koottu luetteloksi asioita, jotka on tärkeä muistaa muuttaessa Teijuntupaahan. Tervehdystekstissä ”Teijuntuvan väki toivottaa Teidät viihtymään ja elämään arkea kanssamme!” Esitteen takasivulla on kuva takapihan sisäänkäynniltä terasseineen sekä Teijuntuvan yhteystiedot.

Kuva 4. Takapihan sisäänkäynti. © Öhman Johanna

Koska esite tehtiin Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyöprojektina, lisättiin loppuun Turun ammattikorkeakoulun logo ja teksti, jossa kerrotaan, että esite on tehty yhteistyössä sairaanhoitajaopiskelijoiden kanssa.

Esitteen lukija otettiin huomioon valitsemalla sisällön aiheet tarkasti, osin vanhan esitteen perusteella. Tekstistä halusimme saada selkeästi luettavan ja riittävän kattavan. Esite on tarkoitettu käytettäväksi asukkaan ja läheisten informoinnissa ennen muuttoa ja kotiutumisen tukemisessa Teijuntuvalla. Klemolan (2009, 98) tutkimuksen mukaan annetun tiedon ja tuen tarve korostuu selkeästi muutossa palvelutaloon, siihen tulisikin kiinnittää erityistä huomiota palvelutaloon muuton joka siirtymävaiheessa, jotta onnistunut siirtymävaiheen kokemus olisi mahdollinen. Esitteen pohjalta voi kysyä henkilökunnalta tarvittaessa lisää täsmentävää tietoa.

7 POHDINTA

Toiminnallisessa opinnäytetyössämme pohdimme työmme eettisyyttä sekä luotettavuutta. Ensimmäisenä lähtökohtana oli plagioinnin välttäminen. Käytettävyys kohderyhmässä ja käyttöympäristössä, tuotteen houkuttelevuus, asiasisällön sopivuus kohderyhmälle, informatiivisuus, selkeys, johdonmukaisuus sekä tuotteen uusi muoto kuuluvat opinnäytetyön ensisijaisiin kriteereihin. Opinnäytetyön oikeellisuus ja luotettavuus on kuvattava käytössä olevien tietojen varmistamiseksi (Vilkkä & Airaksinen 2003, 53). On tärkeää kertoa opinnäytetyössä, miten käytännön toteutusta on viety eteenpäin ja miten on tietoa hankittu (Vilkkä & Airaksinen 2003, 55). Opinnäytetyön perustelujen tarkoituksena on vakuuttaa tekijän luotettavuus ja hyväksyttävyyden lukijalle. Opinnäytetyön viitekehys perustuu johdonmukaisesti ja tietoisesti valittuun tietoperustaan, jolloin pystytään perustelemaan valinnat ja ratkaisut (Vilkkä & Airaksinen 2003, 80 - 82).

Luotettavuuden kannalta käytimme työssämme aihetta käsittelevää ajankohtaista tutkimustietoa, ja muuta kirjallisuutta muodostaessamme teoriaperustetta asiakasesitteen laatimiselle. Toimeksiantosopimus tehtiin opinnäytetyön suunnitelman hyväksymisen jälkeen toukokuussa.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli päivittää Teijuntuvan asukasesite nykytarpeiden mukaiseksi. Työn rakentuminen esitteeksi muodostui projektin edetessä hiljalleen. Esitteessä otettiin huomioon työelämäyhteistyökumppanin toiveet, omat ideat, vanhan esitteen käyttökelpoinen sisältö, käyttötarkoitus ja kohderyhmä. Esitettä arvioitiin prosessin eri vaiheissa, tekijöiden ja työelämäyhteistyökumppanin kanssa yhteistyössä. Asukailta tai heidän läheisiltään ei ehditty pyytää arviointia valmiista esitteestä opinnäytetyöprosessin aikataulullisista syistä. Esitteen käyttöönoton ja siitä saatujen kokemusten myötä sitä on mahdollista päivittää ja jatkokehittää Teijuntuvalla. Esimerkiksi valokuvat voisi ottaa kesäaikaan, kun luonto on kauneimmillaan.

Esitettä varten pyysimme toimeksiantajalta luvan valokuvaukseen. Valokuvia otettiin vain tiloista eikä niissä näy henkilöitä. Olimme yhteydessä toimeksiantajaan, kun halusimme arviointia työn edistymisestä ja, kun tarvitsimme tarkkaa tietoa esitteeseen. Toimeksiantajalta pyydetään lisäksi arvioiva lausunto työn hyödyllisyydestä ja tavoitteiden saavuttamisesta prosessissa.

Opinnäytteen julkaisemisen jälkeen Teijuntuvan henkilöstö voi käyttää ja muokata esitettä haluamallaan tavalla.

Projekti on ollut haastava, mutta aihe oli mielekäs ja kuitenkin sopivan haasteellinen opinnäytetyöhön. Parityöskentely sujui mielestämme hyvin pitkistä välimatkoista huolimatta. Haasteita toi ajan riittävyys projektin tekemiseen oman työn ja muun opiskelun ohella. Haasteista olisi ollut helpompi selvitä, mikäli olisimme käyttäneet enemmän ohjaustunteja. Tietoa ikääntyneiden elämästä löytyi kohtalaisen helposti, mutta ikääntyneille suunnatuista esitteistä ei ollut paljon tietoa saatavilla. Yhteistyökumppanin avulla saimme koottua esitteen, johon olemme tyytyväisiä. Tulevaisuudessa toivomme esitteestämme olevan hyötyä seuraaville kehitysprojekteille, joka mahdollisesti voisi olla sähköinen versio esitteestä.

LÄHTEET

- Andersson, S. 2007. Palveluasuntoja ikäihmisille. Palveluasumisen nykytilanne ja tuleva tarve. Viitattu 11.11.2015 <http://thl32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/75684/R14-2007-VERKKO.pdf?sequence=1>
- Isaksson, J. & Varin-Kuikka, T. 2015. Itsemääräämisoikeuden toteutuminen tehostetussa palveluasumisessa. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma, Hoitotyö. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.11.2015 http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/92962/Janette_Isaksson_Varin-Kuikka_Tiina.pdf?sequence=
- Järvimäki, V., Nal, H. 2005. Vanhuksen kivun hoito. Teoksessa: Lindgren, KA. Karlsson, Å., Marttala, A. 2002. Projektkirja. Onnistuneen projekti toteuttaminen. Kauppakaari, Helsinki
- Karhinen, P. 2009. Ikääntyneiden käsityksiä merkityksellisestä toiminnasta ja odotuksia siinä tapahtuvaista muutoksista palvelutaloon muutettaessa. Pro gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 14.11.2015 https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/20095/URN_NBN_fi_jyu-200905131588.pdf?sequence=1
- Kehitysvamma-alan verkkopalvelu. 2014. Ikääntymisen määrittely. Viitattu 16.11.2015 <http://verneri.net/yleis/ikaantymisen-maarittely>.
- Klemola, A. 2006. Omasta kodista hoitokotiin - etnografia keskipohjalaisten vanhusten siirtymisestä. Väitöskirja. Kuopion yliopisto. Viitattu 22.11.2015. <http://wanda.uef.fi/uku-vaitokset/vaitokset/2006/isbn951-27-0377-7.pdf>
- Kilpi, L. 2010. ”Tää hioo ihmisestä sen terävimmän kärjen” Narratiivis-sosiaaligerontologinen tutkimus oman kodin jättämisestä ja vanhuudesta van-hainkodissa. Tampereen Yliopisto. Porin yksikkö. Sosiaalipolitiikan pro gradu-tutkielma. Viitattu 22.11.2015. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-120557>
- Kyngäs, H.; Kääriäinen, M, & Lipponen, K. 2006. Potilasohjauksen Haasteet, käytännön hoitotyöhön soveltuvat ohjausmallit. Oulu. Oulun yliopistopaino. viitattu 8.5.2015 https://www.ppsHP.fi/in-stancedata/prime_product_julkaisu/npp/embeds/16315_4_2006.pdf.
- Näslindh-Ylispangar, A. 2012. Vanhuksen terveyden, hyvinvoinnin ja hyvän elämän edistäminen. Bookwell Oy, Porvoo.
- Lamminpää, S. & Vainionmäki, M. 2013. Sosiaalista toimintakykyä tukemassa ikäihmisten asumispalveluyksikön arjessa. Sosiaalialan koulutusohjelma. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.11.2015 http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54200/Vainiomaki_Maria_ ja_Lamminpaa_Saija.pdf?sequence=1
- Lieto. 2015. Härkätien sosiaali- ja terveystalot. Viitattu 24.11.2015 www.lieto.fi
- Sosiaali ja terveysministeriö 2013. Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:11. Viitattu 11.11.2015 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110355/ISBN_978-952-00-3415-3.pdf?sequence=1
- Kääriäinen, M. 2007. Potilasohjauksen laatu. Väitöskirja. Oulun yliopisto
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulu: Juvenes Print Oy. Tampere
- Torkkola, Sinikka & Heikkinen, Helena & Tiainen, Sirkka 2002. Potilasohjeet ymmärrettäviksi, Opas potilasohjeiden tekijöille. Tammi, Helsinki

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki, Tammi.

Väyrynen, R & Kuronen, R. 2013. Sosiaalihuollon laitos- ja asumispalvelut 2013. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tilastoraportti. Viitattu 11.11.2015 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116944/Tr27_14.pdf?sequence=4

Ylä-Outinen, T. 2012. Ikäihmisen arki. Kotona asuvien ja palvelutaloon muuttaneiden ikäihmisten kertomuksia jokapäiväisestä elämästä. Itä-Suomen yliopisto. No 48. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Väitöskirja.

Liite 1. Tutkimustaulukko ikääntyneiden elämästä palveluasumisessa

Tutkimuksen tekijä/-t, vuosi ja nimi	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	Tutkimuksen lähestymistapa: kvalitatiivinen/kvantitatiivinen	Tutkimusmenetelmä/ aineiston keruumenetelmä, kohderyhmä ja otoksen koko haastattelu menetelmä.	Aineiston analyysimenetelmä	Keskeiset tutkimustulokset
Panu Karhinen, 2009 Matkalla palvelutaloon- Ikääntyneiden käsityksiä merkityksellisestä toiminnasta ja odotuksia siinä tapahtuvista muutoksista palvelutaloon muutettaessa.	Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa, jonka avulla ymmärtäisimme paremmin kotoaan syystä tai toisesta poismuuttavan ikääntyneen ihmisen kokemusta ja uuteen ympäristöön sopeutumiseen liittyviä seikkoja. Tavoitteena kartoittaa ja kuvata tehostettuun palveluasumiseen jonottavien, vielä kotonaan asuvien ikääntyneiden toimintaa.	Kvalitatiivinen	Tehostettuun palvelu-asumiseen jonottavat yli 65-vuotiaat Haastatteluja oli yhteensä viisi, joissa haastateltiin yhteensä kuutta tiedonantaja.	Aineisto on analysoitu laadullista induktiivista sisällönanalyysi menetelmää käyttäen	Tämän tutkimuksen merkittävimpänä tuloksena voidaan pitää havaintoa, että tehostettuun palveluasumiseen paikkaa jonottavilla ikääntyneillä on pelkoja oman hyvinvoinnin kannalta tärkeän yksilöllisen merkityksellisen toiminnan jatkumisen suhteen. On tärkeää esimerkiksi ennen palvelutaloon muuttamista tuen tarvetta arvioidaessa pyrkiä ymmärtämään, mistä ikääntynyt on luopumassa ja mitä saamassa tilalle.
Laura Kilpi, 2010. "Tää hioo ihmisestä sen terävimmän kärjen" Narratiivis-sosiaaligeontologinen tutkimus oman kodin jättämisestä ja vanhuudesta vanhainkodissa	Tässä pro gradu -tutkielmassa ollaan kiinnostuneita vanhainkodissa asuvien vanhusien elämäkokemuksista ja vanhuudesta vanhainkodissa. Tutkimuskohteena olevien vanhusien elämä ei yhteiskunnan tavoitteista, eikä monen vanhuksen omasta toiveesta huolimatta päättynytkään omaan kotiin.	Kvalitatiivinen	Tutkielman tehtävänä on etsiä vanhusien narratiivisten haastattelujen (n=9) avulla vastausta siihen, miltä vanhuksista tuntuu jättää kotinsa vanhainkotiin siirryttäessä ja pystyykö vanhainkoti mahdollistamaan vanhukselle hyvän vanhuuden.	Aineisto on analysoitu laadullista induktiivista sisällönanalyysin menetelmää käyttäen.	Tutkielma tulokset todistavat, että oman kodin jättäminen voi olla vanhukselle erittäin raskas kokemus. Jos vanhus joutuu laitokseen vasten omaa tahtoaan, hän voi kokea katkeruutta ja vihaa. Oman kodin ikävä kuitenkin haalistuu ajan saatossa ja vanhus voi kokea myös vanhainkodin omaksi kodikseen.

<p>Annukka Kle-mola 2006 Omasta kodista hoitokotiin- Et-nografia keski-pohjalaisten vanhusten siirtymävaiheesta</p>	<p>Tarkoituksena on kuvata ja ymmärtää keski-pohjalaisten vanhusten siirtymävaihetta omasta kodista hoitokotiin. Tavoitteena on tuoda esiin siirtymävaiheen merkityksiä vanhuk-selle siten, että hoito-henkilökunta kykenee tukemaan vanhusta siirtymävaiheen ai-kana.</p>	<p>Kvalitatiivi-nen</p>	<p>Haastattelumenetelmä. Tutkimuksen aineisto koos-tuu 29 vanhuksen haastat-teluista, lisäksi (n=9)hoito-henkilökunnan jäseniä haastateltiin. Tämän lisäksi aineisto kerättiin havain-noimalla ja kirjallisista do-kumenteista.</p>	<p>Haastattelut analysoitiin ai-neisto-lähtöisellä sisällön-analyy-sillä tutkimus-tehtävittäin kult-tuurillinen kon-teksti huomioi-den.</p>	<p>Siirtymävaiheen on-nistumiseksi on tär-keää, että vanhuksotetaan mukaan omaan elämäänsä koskevaan päätök-sen tekoon, heille an-ne-taan tietoa ja heidän kanssa keskustellaan avoimesti.</p>
<p>Päivi Aunola & Paula Ojanen, 1999 Kodinomaisuus ikääntyneiden palvelutalo-asukkaiden kokemana.</p>	<p>Tarkoituksena oli sel-vittää kodinomaisuus käsitteen laadullisia piirteitä ja palvelutalo-asukkaiden asumisko-kemuksen perusteella. Tavoitteena oli tarkas-tella ikääntyneiden ko-kemuksia ja käsityksiä kodinomaisuudesta.</p>	<p>Kvalitatiivi-nen</p>	<p>Haastattelu menetelmä. Fenomenologinen tutki-musmenetelmä Tutkimusaineisto koostuu kahdenkymmenen iäkkään, kahdessa palvelutalossa asuvan haastattelusta. Tutkimukseen tuli mukaan eri-ikäisiä yli 65-vuotiaat.</p>	<p>Aineisto on ana-lysoitu laadul-lista induktiivista sisällönanalyy-sinmenetelmää käyttäen.</p>	<p>Tulokset osoittavat kodinomaisuuden olevan muutakin, kuin vain fyysisen ympäristön erilaisia ominaisuuksia. Ko-dinomaisuuden ko-meus lähtee asukkaiden yksilöllisen elä-män (kotona elämi-sen) ja palveluko-tielämän yhteen so-vittamisesta.</p>
<p>Saija Lammin-pää & Maria Vainio-mäki 2013 Sosiaalista toi-mintakykyä tu-kemassa ikäihmisten asumispalvelu-yksikön arjessa</p>	<p>Opinnäytetyön ai-heena oli sosiaalisen toimintakyvyn tukemi-nen hämeenlinnalai-sessa tehostetun pal-veluasumisen yksi-kössä. Opinnäytetyön tavoitteena oli etsiä toimivia ratkaisuja asukkaiden yhteisölli-syyden tukemiseksi ja arjen rikastutta-miseksi.</p>	<p>Kvalitatiivi-nen</p>	<p>Aineistonkeruumenetel-minä olivat osallistuva ha-vainnointi ja ryhmäteema-haastattelu. Analyysimene-telmänä käytettiin teemoittelua. Haastatteluun osallistui viisi henkilöä.</p>	<p>Aineistonkäsit-tely tapahtui ai-neistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.</p>	<p>Rikas arki muodostuu asumispalveluyksi-kössä, siitä että asu-kaat kokevat asumi-sensa ja elämänsä mielekkääksi. Ikäih-misten toiveet ja tar-peet vastaavat ko-tona asuvien tar-peita. Tämä vaikuttaa siihen, miten pyri-tään arkea rakenta-maan palveluyksi-kössä.</p>
<p>Janette Isaks-son & Tiina Va-rin-Kuikka: 2015 Itsemääräämis-oikeuden to-teutuminen te-hostetussa pal-veluasumisessa</p>	<p>Opinnäytetyön tavoit-teena oli lisätä lähi- ja sairaanhoitajien tietä-mystä itsemääräämis-oikeudesta ja sen myötä lisätä hoitohen-kilökunnan kunnioi-tusta potilaan itse-määräämisoikeutta kohtaan. Tarkoituksena oli kuvata kuinka itsemää-räämisoikeus toteutuu tehostetussa palvelu-asumisessa hoitajien kokemana eri hoito-työn tarve-alueilla.</p>	<p>Kvalitatiivi-nen</p>	<p>Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista tutkimus-menetelmää, aineisto ke-rättiin strukturoidulla kyse-lylomakkeella ja kysely toteutettiin kokonaisotan-tana (n=33) palvelukodin hoitohenkilökunnalta.</p>	<p>Kerätty aineisto analysoitiin tilas-tollisella mene-telmällä.</p>	<p>Iäkkäiden ihmisten pitkäaikaisessa hoi-dossa jokaisena päi-vänä tulevat esille te-hostetussa palvelu-asumisessa iäkkäiden eettiset ongelmat. Läheisten ja hoito-henkilökunnan on tulkittava mikä on parasta hänelle, sil-loin kun iäkäs on ky-kenemätön ilmaise-maan omia mielipi-teitään.</p>

<p>Tuulikki Ylä-Outinen, 2012. Ikäihmisten arki- Kotona asuvien ja palvelutaloon muuttaneiden ikäihmisten kertomuksia jokapäiväisestä elämästä.</p>	<p>Tarkoituksena on kuvata ikäihmisten elämää kotona ja palveluasumisessa sekä muuttoa kotoa palveluasumiseen heidän omasta näkökulmastaan. Tavoitteena on tuottaa käytännönläheistä tietoa ikäihmisten elämän todellisuudesta kotona ja palveluasumisessa sekä kuvata palveluasumiseen muuttamista kokemustietoon perustuen</p>	<p>Kvalitatiivinen</p>	<p>Haastattelu menetelmä. Fenomenologinen tutkimusmenetelmä. Tutkimuksen aineistona olivat yhdeksäntoista kotona asuvan ikäihmisen kertomukset arkielämästään sekä kahdeksan palveluasumiseen muuttaneen ikäihmisen tarinat muutosta ja uudesta arjesta palveluasumisessa</p>	<p>Aineisto on analysoitu laadullista induktiivista sisällönanalyysinmenetelmää käyttäen.</p>	<p>Tutkimuksessa hahmottui kahdeksan erilaista elämäntapaa toteuttavaa ideaalityyppiä. Tyypeistä voitiin muodostaa neljä erilaista ryhmää, joiden tuen tarve ja mahdollisuudet parantaa omaa elämäntilannettaan vaihtelivat.</p>
---	--	------------------------	---	---	--

RYHMÄKOTI TEIJUNTUPA

TIETOA ASUKKAALLE JA OMAISELLE

RYHMÄKOTI TEIJUNTUPA

Ryhmäkoti Teijuntupa on tehostetun palveluasumisen yksikkö. Tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu ikääntyneille, joilla on toimintakyvyn alentumista niin paljon, että he tarvitsevat ympärivuorokautista huolenpitoa, valvontaa ja hoitoa.

Jokaisella asukkaalla on oma huone sekä wc, jonka asukas voi sisustaa oman mielen mukaisesti omilla kalusteilla. Teijuntuvassa on myös yhteinen oleskelutila, jossa asukas voi viettää aikaa tai vaikka katsella televisiota. Teijuntuvan asukkaat ruokailevat yhteisessä avoressa ruokailutilassa. Saunaosasto on asukkaiden käytössä.

Oma huone

Tarjoamme yksilöllistä, kokonaisvaltaista, suoriutumista tukevaa hoitoa joka kattaa päivittäisen huolenpidon, hyvän sairaanhoidon, henkilökohtaisen hygienian, vaate- ja pyykkihuollon, ateriat, siivouksen ja virkistystoiminnan. Teijuntuvan henkilöstö avustaa ikääntyviä arjen askareissa sekä toteuttaa hoivaa ja hoitoa asiakkaan itsenäistä selviytymistä ja voimavaroja tukien. Tavoitteena on, että asiakas tekee itse sen, mihin hänen voimavaransa riittävät ja tarvittaessa henkilökunta tukee, ohjaa ja auttaa asiakasta selviytymään jokapäiväisistä toiminnoistaan.

Yhteinen oleskelutila

Henkilökunta

Hoitajamäärä 1.5.2015 lähtien on 1 sairaanhoitaja ja 10.5 lähihoitajaa. Henkilökunnasta yksi hoitaa myös tukiasuntojen 9 asukasta. Teijuntuvalla on silloin tällöin sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita. Kokonaisvaltainen ja

voimavaralähtöinen toimintaperiaate ohjaa tehostetun asumispalvelun ammattilaisten työtä.

Hoitoneuvottelu

Hoitoneuvottelu tarkoittaa, että hoitoneuvottelussa kuunnellaan asukasta ja omaista. Hoitoneuvottelun tavoitteena on luoda yhteistyössä asukkaan kannalta parhaat mahdolliset hoitolinjaukset ja varmistaa hoidon jatkuvuus. Yhdessä sovitaan myös käytännön järjestelyt ja käydään keskustelua yleisiin asioihin liittyen asumiseen Teijuntuvalla.

Hoito- ja palvelusuunnitelma

Jokaiselle Teijuntupaahan muuttavalle asukkaalle tehdään henkilökohtainen palvelutarvearviointi, jonka pohjalta laaditaan yhdessä asukkaan, läheisten ja omahoitajan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma. Tarvittaessa voidaan konsultoida lääkäriä, sosiaalityöntekijää, fysioterapeuttia ja toimintaterapeuttia.

Hoito- ja palvelusuunnitelman keskeiset tiedot kirjataan sähköiseen asiakastietojärjestelmään. Hoito- ja palvelusuunnitelma on tavoitteellinen suunnitelma, jossa kartoitetaan asukkaan voimavarat ja elämäntilanne. Hoito- ja palvelusuunnitelma päivitetään vähintään puolivuositain tai hoidon tarpeen muuttuessa.

Sairaanhoito

Peruspalveluun sisältyy sairaanhoitajan suorittamat hoito-toimenpiteet, terveydentilan arviointi, seuranta sekä sen vaatimat toimenpiteet. Palveluntuottaja vastaa laboratorionäytteiden ottamisesta ja niiden kuljetuksesta analysoitavaksi. Lääkäri käy säännöllisesti Teijuntuvalla. Lääkärin-todistuksen (c-todistus) hakeminen järjestyy oman lääkärimme kautta.

Palveluyksikkö järjestää asukkaalle kuljetuksen ja tarvittaessa saattajan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Asukas maksaa kuljetuksen ja mahdolliset palvelumaksut esim. poliklinikkamaksut.

Lääkehoito

Asukas ostaa itse tarvitsemansa lääkkeet apteekista, johon hän tekee suoraveloitussopimuksen. Laskut tulevat sopimuksen mukaiseen maksuosoitteeseen. Henkilökunta hoitaa yhdessä lääkärin ja apteekin kanssa reseptien päivittämisen ja jatkotilaamisen. Henkilökunta huolehtii asiakkaan lääkityksestä. Lääkkeet säilytetään turvallisesti, ne jaetaan ja niiden vaikutuksia seurataan.

Hygienia

Asukkaan päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniasta huolehditaan ja avustetaan tarvittaessa. Huomioidaan hiukset, kynnet, hampaat ja ihonhoito. Perushygieniatuotteet asukkaat kustantavat itse. Kotikunnan hoitotarvikejakeluna asukas saa sovitun määrän vaippoja samoin perustein kuin kunnassa kotona asuvat henkilöt maksutta. Muilta osin asukas maksaa vaipat itse.

Vaatteet

Teijuntuvan asukkaat käyttävät omia vaatteitaan. Vaatteiden tulisi olla helposti puettavia, asukkaan kunto- ja liikerajoitukset huomioiden. Myös eri vuodenaikoihin sopiva ulkovaatetus ja kengät ovat tarpeellisia sillä pyrimme ulkoilemaan ympäri vuoden. Toivomme, että vaatehuollon helpottamiseksi vaatteet olisi nimikoitu. Hoitajat huolehtivat siitä, että asukkaalla on asianmukaiset, puhtaat, tilanteen- ja säänmukaiset vaatteet. Huomioikaa riittävä määrä vaihtovaatteita. Asukas kustantaa omat henkilökohtaiset vaatteensa, mutta henkilökunta vastaa niiden huollosta.

Ruokailu

Ruokailutilanteet ovat tärkeä osa Teijuntuvan arkea ja kokoonnumme säännöllisesti yhteisen pöydän ääreen. Ruoka tulee meille yhteiskeittiöstä, joka sijaitsee Härkätien terveyskeskuksen yhteydessä. Kaikilla aterioidella tarjoillaan lämpimän ruuan lisäksi leipää, salaattia, maitoa, piimää, jälkiruokaa ja kahvia. Ruoka on terveellistä ja monipuolista.

Ateriapakettiin kuuluu kaikki päivittäiset ateriat:

- aamiainen
- lounas
- päiväkahvi
- päivällinen
- iltapala

Kampaajan ja jalkahoitajan ym. palvelut

Teijuntupaan on tilattavissa asukkaiden toiveiden mukaan sovitusti esimerkiksi kampaajan ja jalkahoitajan palveluita omakustanteisesti.

Viriketoiminta

Asukkaalla on mahdollisuus osallistua järjestettävään viriketoimintaan. Ulkoilemme säännöllisesti. Vapaaehtoiset auttavat myös ulkoilussa. Kurot ym. vierailevat meillä silloin tällöin. Seurakunnalla on kerran kuussa ehtoollinen Teijuntuvalla.

Omaisiamme kannustamme aina osallistumaan omien läheistensä hoitoon jos niin haluavat. Esimerkiksi ulkoiluttamiseen, hiuksien laittoon, hierontaan

ym. Lisäksi jos on halua ja esimerkiksi jotain erityisosaamista niin, tervetuloa pitämään tuokioita (esimerkiksi laulu, soitto, pienet jumppahetket). Kaikki on tervetullutta!

Raha-asiat

Asukas itse, hänen valtuuttamansa henkilö tai edunvalvoja vastaa asiakkaan raha-asioista. Pyrimme siihen, että omaiset hakevat asukkaalle hänelle kuuluvat etuudet, esim. Kelan asumistuki ja hoitotuki, mutta palveluntuottaja pyrkii muistuttamaan tukien hakemisesta. Hoitajat auttavat ja neuvovat tarvittaessa. Teijuntupa vastaa, että asiakkaan etuudet ovat ajan tasalla.

Muutettaessa Teijuntupaan

- osoitteenmuutoksesta huolehtii asukas itse/omainen maistraattiin ja postiin
- omat tutut esineet ja muistot on tervetulleita asuntoon
- omia kalusteita saa tuoda, tilaa kuitenkin pitää riittää liikkumiseen ja mahdollisten apuvälineiden käyttöön
- omia vaatteita riittävä määrä mukaan

- pyrkimys on että omaiset hakevat asukkaalle hänelle kuuluvat etuudet, esim. Kelan asumistuki ja hoitotuki
- henkilökunta auttaa ja neuvoo mielellään

Teijuntuvan väki toivottaa Teidät viihtymään ja elämään arkea kanssamme!

TEIJUNTUPA
Teijulantie 26
21420 Lieto
puh.0469237038

TURKU AMK

Tämä esite on tuotettu Turun AMK:n sairaanhoitajaopiskelijoiden opinnäytetyöprojektissa
12/2015.